

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 325/2015-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 27. mája 2015 v senáte zloženom z predsedníčky Ludmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcov Lajosa Mészárosa a Ladislava Orosa predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátom [REDACTED], vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 47 ods. 2 a čl. 48 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1, čl. 8 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 146/2010 a jeho rozsudkom z 11. januára 2012, ako aj postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Co 196/2012 a jeho uznesením z 31. mája 2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 8. januára 2014 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 47 ods. 2 a čl. 48 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práv podľa čl. 6 ods. 1, čl. 8 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 146/2010 a jeho rozsudkom z 11. januára 2012, ako aj postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Co 196/2012 a jeho uznesením z 31. mája 2012 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka sa v napadnutom konaní domáhala zmeny rozsudku Okresného súdu Bratislava V č. k. 17 Nc 66/01-761 zo 14. júna 2005 potvrdeného rozsudkom krajského súdu č. k. 11 CoP 132/2008-78 z 25. novembra 2008 tak, že jej bude uložené platiť výživné na plnoletú dcéru vo výške 30 % zo sumy životného minima od 8. septembra 2002 do 17. marca 2007 s odkladom platenia výživného do nadobudnutia právoplatnosti a vykonateľnosti rozhodnutia Okresného súdu Bratislava V vo veci vedenej pod sp. zn. 14 C 85/2008 o vypořádanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Sťažovateľka svoj návrh odôvodnila tým, že *„podmienky, z ktorých súd pri vynášaní posledného rozsudku vo veci vychádzal – neboli splnené a/alebo pominuli pomery na strane sťažovateľky ako aj pomery na strane oprávnenej boli zmenené“*.

Okresný súd návrh sťažovateľky zamietol. Krajský súd na odvolanie sťažovateľky zrušil rozsudok súdu prvého stupňa a konanie zastavil. Najvyšší súd dovolanie sťažovateľky odmietol uznesením sp. zn. 7 Cdo 259/2012 z 21. októbra 2013.

Sťažovateľka namieta, že v konaní pred všeobecnými súdmi, v ktorom nebola zastúpená advokátom, *„jej nebola poskytnutá zodpovedajúca právna pomoc, za podmienok stanovených zákonom, počínajúc splnením poučovacej povinnosti (§ 5 OSP), a nekončiac v čase prvostupňového rozhodnutia poučením o možnosti rozhodnúť aj v jej neprítomnosti,*

čím mohlo dôjsť k porušeniu základného práva na prejednanie veci za prítomnosti sťažovateľky...“.

Poukazuje na postup okresného súdu v súvislosti so žiadosťou o oslobodenie od súdneho poplatku, k čomu uvádza, že okresný súd rozhodol uznesením č. k. 20 C 146/2010-116 z 23. februára 2011, ktorým jej uložil uhradiť súdny poplatok za podanie návrhu v sume 33 €, napriek tomu, že preukázala, že spĺňa podmienky na oslobodenie od jeho platenia.

Sťažovateľka nesúhlasí ani s rozhodnutím okresného súdu o zamietnutí jej návrhu na nariadenie predbežného opatrenia. Uvádza: *„Súd pri použití nesprávnej interpretácie a aplikácie právnej úpravy, zákonov prehliada, že sťažovateľka spĺňa podmienky pre nariadenie predbežného opatrenia v zmysle ustanovenia § 76 ods. 1 písm. c) O. s. p. a to určením nevyhnutnej výšky výživného, ktoré je sťažovateľka povinná platiť na svoju plnoletú dcéru/oprávnenú. Súčasne je sťažovateľkou osvedčená aj hrozba bezprostrednej ujmy na strane navrhovateľky, pretože neplnením stanoveného výživného v sume 99,58 Eur je daná trestnoprávna zodpovednosť sťažovateľky pre neplnenie vyživovacej povinnosti.“*

Sťažovateľka namieta aj porušenie svojho základného práva na zákonného sudcu, čo odôvodnila takto: *«Zápis návrhu podaného sťažovateľkou do oddelenia a/alebo zmeny sudcu neboli vykonané v súlade s pravidlami určovania zákonného sudcu súdom (najmä bodov 1, 2, 8, 13, 18, 32) a/alebo Rozvrhom práce súdu.*

V roku 2010 je viac ako „neštandardný“ postup súdu, keď vec detí Krajčovičových... prejednávajú... od rokov 2006 do októbra, poťažne novembra 2010 – na oddelení 49 P v sp. zn. 49 P/171/2006... – súd najprv v roku 2010 zapíše do oddelenia 28 P – a vedie ju v sp. zn. 28 P 421/2010 – namiesto v sp. zn. 49/171/2006.

Podľa nášho názoru neštandardnosť a porušovanie práv sťažovateľky na sudcu určeného jej zákonom vyplýva aj zo zápisu veci, po jej vylúčení z 28 P 421/2010

na samostatné konanie, opäť nie do oddelenia 49 P, ako by súd postupoval, ak by rešpektoval pravidlá určovania zákonného sudcu súdom..., avšak do oddelenia 20 C.

V roku 2012 priebehu 3 mesiacov dochádza ku zmene sudcu až dvakrát (č. l. 282, 283 a č. l. 368) avšak ani teraz, identicky ako už v roku 2010, nie do oddelenia 49 P, avšak najprv opatrením zo dňa 08. 06. 2012 Spr. 3373/2012 do sp. zn. 20 C/146/2010 na vybavenie sudcovi [REDAKOVANÉ] (č. l. 282, 283), a o dva mesiace, opatrením zo dňa 03. 09. 2012 Spr. 3672/2011 sudkyni [REDAKOVANÉ] (č. l. 368)...»

Porušenie svojich práv sťažovateľka namieta aj tým, že «súd... sťažovateľke neposkytol a/alebo nedoručil a ani len nevykonal akýkoľvek pokus o doručenie kópií a to ani jedného z dokladov doloženého do spisu „oprávnenou“... Zastávame názor, že takýmto postupom súdov spolu s nesplnením poučovacej povinnosti súdmi v dôsledku absencie právneho zastúpenia sťažovateľky došlo k porušeniu čl. 6 Dohovoru, zaručujúcemu sťažovateľke právo na spravodlivý proces, pre ktoré je príznačným rovnaký prístup na súd, prítomnosť na konaní, rovnosť zbraní a kontradiktórnosť konania.»

Sťažovateľka tiež nesúhlasí s odôvodnením napadnutého uznesenia krajského súdu o zastavení konania, v ktorom krajský súd konštatoval, že právoplatný rozsudok týkajúci sa tej istej veci, je prekážkou veci rozhodnutej, na ktorú súd musí vždy prihliadať a ktorej existencia predstavuje neodstrániteľný nedostatok podmienok konania.

Na základe tejto argumentácie sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd rozhodol, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 146/2010 a jeho rozsudkom č. k. 20 C 146/2010-244 z 11. januára 2012, ako aj postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Co 196/2012 a jeho uznesením č. k. 3 Co 196/2012-280 z 31. mája 2012 boli porušené jej základné práva podľa ústavy a práva podľa dohovoru. V nadväznosti na to žiada, aby ústavný súd zrušil označené rozhodnutia a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Žiada aj o priznanie finančného zadosťučinenia v sume

32 000 € od krajského súdu a v sume 28 000 € od okresného súdu, ako aj o priznanie náhrady trov právneho zastúpenia.

II.

V zmysle čl. 127 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) predpisov každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Ústavný súd je podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde viazaný návrhom na začatie konania. Viazanosť ústavného súdu návrhom sa vzťahuje zvlášť na návrh výroku rozhodnutia, ktorého sa sťažovateľ domáha (petit sťažnosti). Ústavný súd teda môže rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorý označili za porušovateľa svojich práv. Text uvedený mimo petitu pokladá za súčasť odôvodnenia sťažnosti, ktorý nemôže doplniť petit (I. ÚS 316/09, I. ÚS 98/2011, II. ÚS 103/08, II. ÚS 154/09, III. ÚS 235/05, IV. ÚS 174/2011).

Sťažovateľka – riadne zastúpená advokátom – formulovala petit sťažnosti tak, že navrhuje vysloviť porušenie svojich práv rozsudkom okresného súdu a uznesením krajského súdu. Návrh sa nevzťahuje na uznesenie okresného súdu č. k. 20 C 146/2010-116 z 23. februára 2011, ktorý sa mal podľa sťažovateľky týkať povinnosti zaplatiť súdny poplatok, ani na rozhodnutie o návrhu na nariadenie predbežného opatrenia a ani na uznesenie najvyššieho súdu ako súdu dovolacieho, ktorým odmietol dovolanie ako podané proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné [§ 218 ods. 1 písm. c) v spojení s § 243b ods. 5 Občianskeho súdneho poriadku]. Ústavný súd sa preto zameral na posúdenie, či sú splnené podmienky konania o sťažnosti týkajúcej sa sťažovateľkou v petite označených rozhodnutí, zvlášť, či bola sťažnosť podaná včas a či má ústavný súd právomoc rozhodovať o namietanom porušení práv sťažovateľky týmito rozhodnutiami.

Pri posudzovaní právomoci ústavný súd konštantne poukazuje na čl. 127 ods. 1 ústavy, z ktorého vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne a právomoc ústavného súdu len subsidiárne, „... *ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd*“.

Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri posudzovaní svojej právomoci riadi

zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

1. K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľky podľa čl. 47 ods. 2 a čl. 48 ods. 1 a 2 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1, čl. 8 a čl. 13 dohovoru postupom a rozsudkom okresného súdu

Proti rozsudku okresného súdu bolo prípustné odvolanie, čo sťažovateľka aj využila. O jej odvolaní rozhodol krajský súd, a teda právomoc poskytnúť ochranu jej základným právam podľa ústavy a právam podľa dohovoru proti rozsudku okresného súdu mal iný všeobecný súd. Keďže ústavný súd môže uplatniť svoju právomoc iba vtedy, ak by sťažovateľ nemal inú ústavnú a zákonnú možnosť účinnej ochrany svojich práv, ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie.

2. K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľky podľa čl. 47 ods. 2 a čl. 48 ods. 1 a 2 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1, čl. 8 a čl. 13 dohovoru postupom a uznesením krajského súdu

Ústavný súd v súlade so svojou judikatúrou zastáva právny názor, podľa ktorého v prípadoch, ak sťažovateľ uplatní mimoriadny opravný prostriedok (dovolanie), spôsobilý zabezpečiť ochranu jeho práv, avšak Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ho následne odmietne ako neprípustný, je lehota na podanie sťažnosti ustanovená v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde v zásade zachovaná

aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu všeobecného súdu (napr. IV. ÚS 195/2010, III. ÚS 227/2010, I. ÚS 276/2010). To však platí, len pokiaľ je sťažnosť uplatnená na ústavnom súde do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, ktorým bolo dovolanie ako neprípustné odmietnuté.

Aplikujúc uvedený právny názor na prerokúvanú vec, sťažovateľka podala sťažnosť proti uzneseniu krajského súdu včas.

Za predpokladu, že je sťažnosť podaná v zákonnej lehote nielen proti rozhodnutiu dovolacieho súdu, ale aj proti rozhodnutiu súdu odvolacieho, je potom možné, aby ústavný súd v prípade, ak nezistí pochybenie v postupe a rozhodnutí dovolacieho súdu, napriek tomu preskúmal súčasne rozhodnutie súdu odvolacieho (IV. ÚS 481/2010).

Vychádzajúc z obsahu uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 7 Cdo 259/2012 z 21. októbra 2013, ktorým bolo dovolanie sťažovateľky odmietnuté ako neprípustné, sťažovateľka podala dovolanie z dôvodu podľa § 241 ods. 1 písm. a), b) a c) Občianskeho súdneho poriadku. Namietala, že zamietnutím jej návrhu rozsudkom okresného súdu a zrušením tohto rozhodnutia a zastavením konania uznesením krajského súdu jej bola odňatá možnosť konať pred súdom. Tvrdila tiež, že právoplatný rozsudok Okresného súdu Bratislava V č. k. 17 Nc 66/01-761 zo 14. júna 2005 v spojení s rozsudkom krajského súdu č. k. 11 CoP 132/08-78 z 25. novembra 2008 nie je prekážkou veci právoplatne rozhodnutej. Ďalej uvádzala, že vzhľadom na to, že nebola právne zastúpená, ju sudy nedostatočne poučili a nevyzvali, aby opravila nesprávne, neúplné a nezrozumiteľné znenie návrhu. Namietala aj nesprávne pridelenie veci do oddelenia „C“ namiesto oddelenia „P“, v dôsledku čoho nerozhodoval o jej návrhu zákonný sudca.

Sťažovateľka teda uplatnila v dovolacom konaní všetky námietky, ktoré sú aj obsahom jej sťažnosti. Týmto sa preto ústavný súd nezaoberal. Sťažovateľka navyše uviedla, že k porušeniu jej práva na spravodlivé súdne konanie malo dôjsť tým, že súd jej *«nedoručil a ani len nevykonal akýkoľvek pokus o doručenie kópií a to ani jedného*

z dokladov doloženého do spisu „oprávnenou“». Uvedená námietka súvisí s postupom súdu prvého stupňa a s vykonávaním dokazovania, čo bolo (resp. na základe odvolania mohlo byť) predmetom preskúmania krajského súdu v odvolacom konaní. Sťažovateľka nepreukázala, že túto námietku uplatnila v odvolacom konaní.

Ústavný súd teda konštatuje, že posúdenie námietok sťažovateľky proti právoplatnému uzneseniu krajského súdu patrilo do právomoci najvyššieho súdu v dovolacom konaní. Preto ak sťažovateľka nesúhlasila s posúdením týchto námietok dovolacím súdom, mohla by ich uplatniť v konaní pred ústavným súdom len v tom prípade, ak by súčasne napadla aj rozhodnutie najvyššieho súdu, čo však neurobila. Vzhľadom na to, že sťažnosť podala prostredníctvom advokáta, ústavný súd nemal dôvod vyzývať ju prípadne na doplnenie sťažnosti.

Z uvedených dôvodov ústavný súd odmietol sťažnosť po jej predbežnom prerokovaní aj v časti smerujúcej proti uzneseniu krajského súdu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. mája 2015